

**Република Српска
Влада**

НАЦРТ

**Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања
злоупотребе опојних дрога у Републици Српској**

за период 2013 - 2018. године

Децембар 2012. године

Садржај		
Садржај.....		2
Сажетак		3
I Увод.....		4
II Оквир за израду Стратегије.....		5
III Анализа тренутне ситуације злоупотребе дрога у РС.....		6
3.1. Значај проблема у вези са злоупотребом дрога у РС.....		6
IV Водећи принципи.....		10
4.1. Принцип уставности и законитости		10
4.2. Принцип заштите људских права.....		10
4.3. Принцип свеобухватног и континуираног рјешавања проблема злоупотребе опојних дрога.....		11
4.4. Принцип глобалности појаве злоупотребе опојних дрога.....		11
4.5. Принцип децентрализације.....		11
4.6. Принцип уравнотеженог и мултидисциплинарног приступа.....		11
V Општи циљеви.....		12
VI Кључна поља дјеловања.....		12
6.1. Смањење потражње за опојним дрогама.....		12
6.2. Смањење понуде опојних дрога.....		14
6.3. Унапређење координације активности на сузбијању злоупотребе опојних дрога.....		17
6.4. Унапређење активности на пољу међуентитетске, регионалне и међународне сарадње у борби против злоупотреба дрога.....		17
6.5. Истраживања, мониторинг и евалуација у области злоупотреба дрога.....		17
VII Улоге и одговорности учесника у процесу имплементације и координација активности.....		18
7.1. Влада РС.....		18
7.2. Министарство здравља и социјалне заштите РС.....		19
7.3. Министарство просвјете и културе РС.....		19
7.4. Министарство унутрашњих послова РС.....		19
7.5. Министарство за породицу, омладину и спорт РС.....		20
7.6. Тужилаштва РС.....		20
7.7. Невладин сектор.....		20
VIII Организација и дјелокруг рада владиних тијела.....		21
8.1. Комисија за сузбијање злоупотребе опојних дрога РС.....		21
8.2. Тим за спровођење Стратегије.....		22
IX Извори финансирања.....		23
X Акциони план.....		23
XI Завршне одредбе.....		24

САЖЕТАК

Национална стратегија је оквирни стратешки документ на подручју дрога и представља смјернице за дјеловање свих институција и организација цивилног друштва на сузбијању злоупотребе дрога, превенцији зависности те пружању помоћи зависницима о опојним дрогама и повременим конзументима опојних дрога, али и пружању помоћи појединцу, породицама и друштву у цјелини на превладавању тешкоћа везаних за злоупотребу дрога.

Стратегија је одговор друштва за суочавање с проблемима повезаним са злоупотребом опојних дрога и активно приступање одржавању и унапређењу безбједности, здравља, правде и заштите слободе у друштву, а утемељена је на основним начелима и вриједностима правног система Републике Српске, те стручном знању и истраживањима на овом подручју.

С обзиром на глобалност појаве злоупотребе опојних дрога и посљедичне болести зависности Република Српска није и не може бити изолован случај те је проблем злоупотребе опојних дрога у Републици Српској један од важнијих с којим се друштво мора суочити. С обзиром на експанзију проблема наркоманије у друштвеној средини, паралелно расте и стопа криминалитета зависника о психоактивним супстанцама која је директна посљедица злоупотребе опојних дрога.

За Републику Српску с обзиром на њену геостратешку позицију можемо рећи да није ништа више транзитна земља од земаља у окружењу с обзиром да је приступање неких земаља источне Европе - Европској Унији много олакшао транзит опојних дрога које се кријумчаре на путу између земаља произвођача и земаља потрошача. Познат је феномен тзв. " Балканске руте " као најкраћег пута с истока на запад Европе.

Све то довело је до појачане потражње и злоупотребе опојних дрога у друштву нарочито међу младима, али и створило бројне могућности и нове изазове за развој нових програма смањења потражње и смањења понуде опојних дрога.

Стога је визија постављена у Стратегији, смањити понуду и потражњу опојних дрога у друштву, те путем интегрисаног и уравнотеженог приступа проблематици дрога пружити одговарајућу заштиту живота и здравља дјете, омладине, породице и појединца, а с тим у вези задржати стање раширености злоупотребе опојних дрога у оквирима друштвеног прихватљивог ризика како се не би нарушиле изворне вриједности друштва и угрозила безбједност становништва.

За остварење ове визије национална политика у подручју опојних дрога путем здравственог, социјалног, васпитно-образовног и репресивног система, те организација цивилног друштва и јавних медија треба проводити различите програме и приступе који су усмјерени на спречавање злоупотребе опојних дрога међу дјецом и младима, смањењу здравствених и социјалних ризика везаних за злоупотребу опојних дрога те програме заштите дјете, омладине, породице и цјелокупног друштва од злоупотребе опојних дрога и зависности, као и проводити успјешну политику смањење доступности опојних дрога и организованог криминала дрога на свим нивоима. Потребно је такође радити и на системском развијању мреже институција и организација цивилног друштва у оквиру којих ће се осигурати доступност и расположивост третмана и социјална реинтеграција ризичних појединаца и група, али и одлучно и досљедно примјењивати и проводити законске мјере против производње и продаје опојних дрога.

При изради Стратегије сузбијања злоупотребе опојних дрога за 2013 – 2018. годину водило се рачуна да иста буде у складу са стварним потребама које произлазе из актуелног стања проблематике опојних дрога.

У складу с тим, Стратегија садржи стратешке циљеве, приоритете и мјере којима ће се осигурати одговорност за провођење свеукупне политике борбе против дрога, те омогућити успостављање мултидисциплинарног и интегрисаног приступа сузбијању злоупотребе опојних дрога на националном и локалном те међународном нивоу.

Такођер Стратегија садржи и смјернице којима ће се пронаћи што адекватни одговор друштва на модалитете и трендове појавности конзумирања и злоупотребе опојних дрога у друштву.

I УВОД

Злоупотреба опојних дрога и посљедична болест зависности погађа све друштвене слојеве, све друштвене заједнице и све земље, те захтијева да се рјешавању тог проблема, приступи с глобалног, регионалног и националног нивоа с основним циљем заустављања сверастуће појаве зависности о дрогама, злоупотребе дрога и криминала везаног за злоупотребу опојних дрога те самим тим заштите основне вриједности друштвене заједнице, породице и појединца.

Стога је основно начело Европске стратегије о опојним дрогама и Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској начело смањења понуде и потражње дрога: што укључује мјере превенције зависности, сузбијања криминала везаног за злоупотребу дрога те мјере лијечења, рехабилитације и ресоцијализације зависника о дрогама.

Злоупотреба опојних дрога је један од главних социјално-здравствених проблема данашње цивилизације, те представља истински ризик за здравље нације, нарочито у вези са заразним болестима (ХИВ, хепатитис Ц, хепатитис Б, сполно преносиве болести). Злоупотреба опојних дрога узрокује велике социјалне, здравствене али и безбједоносне проблеме у Републици Српској, односи животе и друштву намеће велике материјалне трошкове.

Важећа Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период од 2008-2012. године била је овирни документ за провођење различитих активности на пољу сузбијања злоупотребе опојних дрога, до лијечења и бриге о зависницима и повременим конзументима опојних дрога. Стратегија је послужила и као основа за доношење законских и подзаконских прописа из подручја сузбијања злоупотребе опојних дрога, те као основа за израду Акционог плана за провођење Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога.

Спровођење Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској захтијева уравнотежен, мултидисциплинарни и интегративни приступ.

Такав приступ захтијева координацију свих тијела укључених у борбу против зависности, као и свих нивоа власти с посебним нагласком на улогу локалне управе у провођењу и имплементацији активности сузбијања злоупотребе опојних дрога, као и на улози и доприносу невладиних организација, вјерских заједница и различитих грађанских иницијатива на том подручју.

II ОКВИР ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ

Кључни оквир за израду *Стратегије* надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период од 01. јануара 2013. до 01. јануара 2018 године (у даљњем тексту *Стратегија*) представља Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период од 2008-2012.године, ЕУ Стратегија за дроге (2005-2012.) као и анализе извјештаја о провођењу Стратегије и Акционог плана на ентитетском и локалном нивоу.

Прву Стратегију надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период од 2008-2012. године, као оквирни документ за провођење различитих активности на подручју сузбијања злоупотребе опојних дрога, од превенције зависности, сузбијања злоупотребе опојних дрога, до лијечења и бриге о зависницима и повременим конзументима опојних дрога донијела је Народна Скупштина Републике Српске 27. фебруара 2008. године. Полазна основа за израду Стратегије налази се у Уставу Републике Српске садржана у Амандману XXXII подтачка 2; 5; 12; 15, те у Члану 6. Закона о производњи и промету опојних дрога („Службени гласник РС“: број 110/03). Стратегију доноси Народна скупштина Републике Српске за петогодишњи период (2008-2012), а односи се на надзор над опојним дрогама, сузбијање злоупотребе опојних дрога и помоћи зависницима о опојним дрогама. Акциони план за реализацију Стратегије усвојен је Одлуком Владе Републике Српске, број: 04/1-012-2-24/10 од 21.01.2010. године на приједлог Комисије за сузбијање злоупотребе опојних дрога Републике Српске.

Овај главни стратешки документ имплементирао се кроз трогодишњи *Акциони план* за реализацију Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период 2010-2012. године.

Осим тога, многа међународна докумената налажу доношење низа законских рјешења у држави и преузимање обавеза које се тичу регулисања области људских права, уређења хуманих односа у друштву, али и директне надлежности у борби против наркоманије и злоупотребе опојних дрога, и то како слиједи: "Јединствена конвенција о опојним дрогама" (усвојена 1961. године, допуњене и измјењене Протоколом из 1972.године); "Конвенције о психотропним супстанцама" (усвојена 1971.године); "Конвенције Уједињених нација против незаконитог промета опојних дрога и психотропних супстанци" (усвојена 1988. године); Политичка декларација Специјалне секције Генералне скупштине УН која је усвојена 1998. године и која је обавезала све земље чланице да до 2008. године креирају и имплементирају своје стратегије и програме за смањење понуде и потражње опојних дрога. Ова Стратегија је усклађена са стратегијом Европске Уније на подручју опојних дрога, одредбама Савјета Европе, конвенцијама УН-а, међународним правним оквирима и другима договорима о различитим облицима међудржавне сарадње у области рјешавања проблема до којих доводи злоупотреба и коришћење опојних дрога, као и са стратегијама земаља у окружењу. Важећи стратешки документи као и законска регулатива Босне и Херцеговине и Републике Српске из области здравствене и социјалне заштите, безбједности, правосуђа, образовања и спречавања и сузбијања злоупотребе опојних дрога дају основу и потврду за могућност доношења и спровођења Стратегије.

III АНАЛИЗА ТРЕНУТНЕ СИТУАЦИЈЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ ОПОЈНИХ ДРОГА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

3.1. Значај проблема у вези са злоупотребом опојних дрога у Републици Српској

На основу Закона о спречавању и сузбијању злоупотребе опојних дрога БиХ, Протокола о сарадњи за провођење Закона о спречавању и сузбијању злоупотребе опојних дрога-Евиденције о зависницима и повременим уживаоцима опојних дрога све здравствене установе које се старају и пружају помоћ зависницима (према Закону о спречавању и сузбијању злоупотребе опојних дрога) су дужне попуњавати **Образац лијечених зависника** („Службени гласник БиХ“ бр.73/09).

Регистар лијечених зависника је успостављен у Институту за јавно здравство Републике Српске током 2010. године. Процесом извјештавања су обухваћени клинички центри, опште болнице, центри за ментално здравље и удружења за борбу против болести зависности. Извјештавањем се прате сви подаци о особама лијеченим због злоупотребе или зависности о опојним дрогама у здравственом систему и организацијама које се баве лијечењем зависника.

Кретање злоупотребе опојних дрога у Европи

Према посљедњим процјенама Центра за мониторинг дрога и зависност о дрогама (EMCDDA) око 78 милиона људи је конзумирало марихуану (23,2% европске популације старости од 15 до 64 године), 14,5 милиона је конзумирало кокаин (4,5% европске популације старости од 15 до 64 године), док је екстази конзумирало 11 милиона људи (3,2% европске популације старости од 15 до 64 године). Према тренутним процјенама око 1,3 милиона зависника у Европи и Норвешкој припадају опијатском типу зависности, док око половине зависника (51%), пријављених кроз процес лијечења, припадају опијатском типу зависности¹. Према подацима Центра за мониторинг дрога и зависности о дрогама на нивоу Европе (EMCDDA), злоупотреба хероина је главни узрочник болести и смрти повезаних са зависношћу од опојних дрога.

Према, извјештају EMCDDA наводи да је тренд употребе опијата у Европи релативно стабилан уз одређењу промјену карактеристика везаних за употребу, тј. опијатски зависници су све старији, те се у појединим дијеловима Европе пријављују зависници који користе и друге врсте опијатских дрога изузев хероина². Такође, истичу се одређене промјене у тржишту хероина, као и забрињавајуће чињенице о могућности ширења ХИВ-а међу ињекционим корисницима у посебно маргинализованим групама. С обзиром на актуелне трендове кретања злоупотребе опојних дрога у Европи у поменутом извјештају наводи се број лијечених зависника у Републици Српској, а који ће бити основа за праћење трендова и планирања мјера, као и извјештавање према EMCDDA. Извјештајем су обухваћени подаци који се односе на основне карактеристике кретања злоупотребе опојних дрога (дистрибуција регистрованих зависника према установама извјештавања, однос опијатских и неопијатских зависника, карактеристике

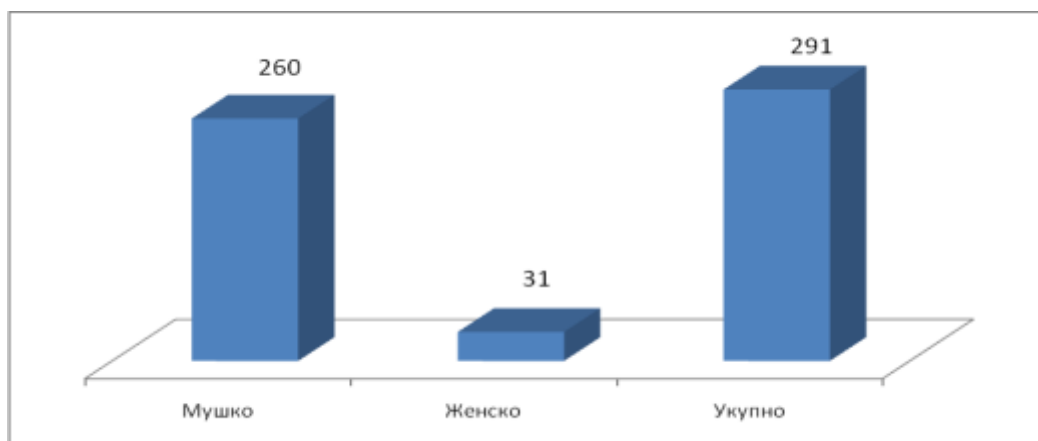
¹ Annual Report 2011. The State of The Drugs Problem of Europe. Dostupno na (28.12.2011.) <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2011>

² Annual report 2011: Highlights 2. EU drugs agency releases new analysis of Europe's changing opioid problem. Dostupno na (28.12.2011.): <http://www.emcdda.europa.eu/news/2011/8>

етиолошких фактора за развој зависности и сл.), као и социо-демографске, породичне карактеристике, модалитете ризичног понашања и судске проблеме лијечених зависника. Све пријаве лијечених зависника извршене у периоду од 2009. до 2011. год. током процеса успостављања евиденције лијечених зависника и едукације особа задужених за вођење истих испред здравствених установа и удружења које су обухваћене системом извјештавања. Поједине пријаве су унесене ретроградно, након успостављања система извјештавања како би се за прву анализу добили што већи обим и увид у број лијечених зависника, зато за наведени период није могуће вршити рачунање броја новооткривених случајева.

Кретање злоупотребе опојних дрога у Републици Српској

На основу пријава лијечених зависника у периоду од 2009. године до 2011. године у Републици Српској је регистровано, за наведени извјештајни период, 291 лијечени зависник³ (на дан 28.12.2011. год.). С обзиром на то да је извјештавање активно почело током 2010. године, подаци предвиђени обрасцем лијечених зависника нису били доступни за сва регистрована лица, тако да је за 240 лијечених зависника попуњен исти, док је 51 лијечених зависника регистровано у систем, али без података предвиђених обрасцем.

Графикон 1. Број лијечених зависника према полу (на дан 28.12.2011. год.)

Ако узмемо у обзир укупан број регистрованих зависника, за наведени извјештајни период, стопа лијечених зависника за Републику Српску износи 29,90 / 100 000 становника 15 до 64 година старости, стопа опијатских зависника износи 22,60 / 100 000 становника 15 до 64 године старости.

Највећи број лијечених зависника је регистрован у Психијатријској клиници Бања Лука (140), затим у ЦМЗ Дома здравља Добој (48), као и у удружењу грађана Викторија (32). Највећи број лијечених зависника у протеклом периоду, припадају опијатском типу зависности.

Највећи број лијечених зависника се налази у старосној категорији од 30 до 34 године и у категорији од 25 до 29 година старости, од тога су жене најзаступљеније у

³ ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске (Извјештај о Регистру лијечених зависника, Бања Лука, 2011. година).

категорији од 20 до 24 године старости, а мушкарци од 30 до 34 године старости. Просјечна доб регистрованих зависника је 31 година за мушкарце, док су женски зависници просјечне доби од 27 година.

У односу на укупан број лијечених зависника евидентираних у регистру, њих 54,17% су били претходно лијечени, а 43,33% је у систем регистровано по први пут тј. нису били претходно лијечени. За шест евидентираних лијечених зависника није познат или наведен податак о томе да ли је претходно лијечен у било којем центру.

Највећи проценат лијечених зависника, њих 60%, се нису никада предозирали, док је 20% лијечених зависника било предозирано више од једног пута, а 8,75% се предозирало једном. Највећи проценат лијечених зависника је самоиницијативно дошао у установу за лијечење / третман (45,83%), 18,75% породица је упутила на лијечење, а 10,83% је упутио породични доктор. Према процјени испитаника, почетак првог експериментисања је у највећем проценту био детерминисан знатижељом (23,65%), утицајем вршњака или партнера (15,82%), док 14,13% наводи забаву као један од водећих разлога опробавања опојних дрога.

И поред тога што наводе да су породица и, дјелимично, полиција ти који су први уочили проблем са зависношћу, већина зависника истиче да су самоиницијативно дошли у установу за лијечење. У погледу актуелних судских проблема, 151 регистрован зависник није имао судских проблема у периоду евиденције, код 53 зависника је био у току судски процес, а код 13 је започета истрага. На цјелокупном узорку регистрованих зависника, њих 121 није имало ранијих судских проблема, затворском и условном казном је кажњавано по 28 лијечених зависника, 25 је кажњавано прекршајно, 14 је било више пута у затвору, а 13 је било у притвору.

Надаље, резултати ЕСПАД-овог истраживања (Европско истраживање о алкохолу и осталим дрогама у школама) проведеног 2008. године у Републици Српској показали су да је 4,9% младих бар једном у животу конзумирало канабис, док је у ЕСПАД истраживању проведеном током 2011. године тај проценат скоро идентичан и износи 4,5%. Конзумирање наведене супстанце је у оба истраживања заступљеније међу дјечацама, него дјевојчицама. Поредећи употребу осталих психоактивних супстанци у 2008. години 2,5% младих је користило инхаланте, а 4,0% средства за смирење, док је у 2011. години тај проценат нешто већи за инхаланте (5,3%) и средства за смирење (4,2%).

Према извјештају Института за јавно здравство Републике Српске о промету и потрошњи лијекова који садрже опојне дроге за 2010 и 2011 годину, а који се темељи на достављеним подацима из 309 апотека отвореног типа примјетна је тенденција пораста потрошње N05B анксиолитика (деривата бензодиазепина). У 2010.години прерачуната у дефинисаних дневним дозама (ДДД)⁴/1000 ст./дан износила је 23,63 а за 2011 годину 27,45.

Током 2012. године, Институт за јавно здравство Републике Српске је у партнерству са УГ "Викторија" спровео био - бихејвиорално истраживање у популацији ињекционих корисника дрога. Главни циљ овог истраживања је био утврдити преваленцу инфекција као што су ХИВ, Хепатитис Б, хепатитис Ц и сифилис у популацији ињекционих корисника дрога као и идентификовати промјене у ризичним облицима понашања корисника дрога које су директне посљедице програма смањења штете.

⁴ ДДД - дефинисана дневна доза се дефинише као претпостављена просјечна дневна доза одржавања лијека за његову употребу за главну индикацију у одраслих особа.

Истраживање је реализовано у Бањој Луци и Бијељини. Узорак истраживања је био 260 ињекционих корисника дрога у Бањој Луци и 130 ињекционих корисника дрога у Бијељини. Истраживање је показало да је дошло до смањивања ризичних понашања у популацији ињекционих корисника дрога. У односу на 2007. годину, када 27 % ињекционих корисника дрога није дијелило опрему за ињектирање дрога са другим особама, у 2009. и 2012. години, број особа које не размјењују прибор за ињектирање дрога је порастао на 79% и 67%. Такође, у 2012. години преваленца хепатитис Ц у популацији ињекционих корисника дрога је доста мања у односу на 2007. и 2009. годину (35% у 2012, 51% у 2009 и 43% у 2007).⁵

Стање злоупотребе опојних дрога у Републици Српској показују подаци о броју и врсти запљених дрога на илегалном тржишту у периоду 2002-2011. године. На основу података о заплијењеним количинама најраширенија је злоупотреба марихуане. Хероин је друга дрога по заступљености док је у посљедњих неколико година у фази стагнације илегална трговина кокаином, на основу чега се изводи закључак да се ово тржиште приближава европском илегалном тржишту. Упоредо са унапријеђеним техникама кријумчарења, могло би се говорити и о већој активности криминалних организација које илегално преносе све врсте наркотичких супстанци преко граница, са примјетном тенденциом пораста из године у годину.

Из претходног графичког приказа видљив је тренд раста запљена ове врсте опојне дроге. Међутим, резултат повећања првенствено лежи у чињеници добре увезаности МУП-а РС са полицијским агенцијама које се баве овом врстом проблематике на међународном нивоу као и у чињеници добре обучености полицијских службеника који раде на оваквим пословима. Министарство унутрашњих послова Републике Српске провело је више координисаних акција које су довеле до прекидања кријумчарских ланаца како на националном тако и на међудржавном нивоу, те запљеном значајних количина хероина, лишавањем слободе и процесуирањем већег броја лица која су учествовала у наведеним противзаконитим радњама.

⁵ Подаци преузети из нацрта финалног извјештаја „Бихејвиорално и биолошко истраживање међу ињекционим корисницима дрога у Босни и Херцеговини, 2012: Студија узорковања управљаног испитаницима“

Иако је марихуана најраспрострањенија и најдоступнија дрога на илегалном тржишту, из наведеног графичког приказа, јасно се намеће закључак, да су репресивне акције у претходном периоду дале значајне резултате на пољу смањења илегалне трговине овом врстом опојне дроге, с обзиром на то да је током 2007, 08 и 09 године дошло до пада понуде ове врсте дроге, а што је резултат значајних запљена у претходном периоду и чињенице законског процесуирања лица које су претходних година била умјешена у нелегалну трговину ове врсте опојне дроге. Међутим, не треба запоставити и чињеницу појављивања нових организованих криминалних група која се баве узгојем, прерадом и трговином ове врсте опојне дроге, због чега ће се репресивне полицијске акције по овој проблематици наставити и у наредном периоду.

IV ВОДЕЋИ ПРИНЦИПИ

4.1. Принцип уставности и законитости

Основни принципи Стратегије су у сагласности са Уставом и законодавством Републике Српске и Босне и Херцеговине, конвенцијама УН-а, прописима ЕУ и препорукама Савјета Европе.

4.2. Принцип заштите људских права

Једно од темељних права које произилази из Устава и међународних конвенција представља право појединца, а посебно дјецe, омладине и породице, право на здрав живот.

Овај принцип укључује и право сваког појединца на достојан и стручан третман и помоћ у случају болести или других угрожавајућих социјалних околности. Држава је дужна осигурати загарантовано право на здравствено и социјално осигурање, те истовремено смањивати социјалну искљученост појединца или група кроз обезбјеђивање једнаког приступа услугама. У вези са овим принципом потребно је унаприједити и казнено правну заштиту затвореника зависника о дрогама, којима се у затворском систему мора омогућити право на лијечење, а начини лијечења у затворском систему требају бити еквивалентни облицима лијечења у систему јавног здравља. Ово начело треба омогућити равноправно укључивање зависника у образовни, социјални, здравствени систем и систем запошљавања, а уједно укључује

једнакоправно и коректно поступање са зависницима у истражном поступку, током суђења и издржавања казне затвора.

Сви актери укључени у провођењу програма обавезни су чувати личне податке појединаца у складу са професионалном етиком, те Уставом, Законом о заштити права пацијената и Законом о заштити личних података.

4.3. Принцип свеобухватног и континуираног рјешавања проблема злоупотребе опојних дрога

Борба против злоупотребе опојних дрога захтијева свеобухватан приступ који злоупотребе уважава као посљедицу истовремених вишеслојних догађања на индивидуалном и ширем друштвеном плану, те у који су укључени различити актери на различитим нивоима дјеловања. Рјешавање проблема кориштења опојних дрога је задатак свих установа из сектора здравства, унутрашњих послова, социјалне заштите, школства, правосуђа, финансија, економије, организација цивилног друштва, медија и цијеле заједнице. Такве сложене интервенције не може усклађивати и спроводити само једна институција власти, већ то треба бити задатак заједничког координационог тијела на нивоу Владе Републике Српске односно Комисије за сузбијање злоупотребе опојних дрога.

4.4. Принцип глобалности појаве злоупотребе опојних дрога

Појава злоупотребе опојних дрога у модерном друштву је глобална појава с којом су суочене и против које се боре све земље свијета. Та појава улази у локалне заједнице, у породице и свакодневницу сваког појединца. Потребно је развијати све облике међународног учествовања на мултилатералном и билатералном нивоу. Сходно томе треба створити могућности за активно учествовање представника Републике Српске на међународном плану и константно пратити најновија догађања и спознаје на том подручју на глобалном нивоу.

4.5. Принцип децентрализације

Овим принципима треба гарантовати једнаку доступност различитих програма и акција у цијелој Републици Српској у складу са стварним потребама појединих локалних заједница. На нивоу општина потребно је доносити мјере које ће се реализовати кроз активности мрежа различитих институција, те усклађивати њихово дјеловање са мјерама и дјеловањем на нивоу Републике Српске, а са циљем смањења понуде и потражње опојних дрога.

4.6. Принцип уравнотеженог и мултидисциплинарног приступа

Стратегија треба да интегрише различите приступе и да их повеже у јединствен систем за борбу против злоупотреба опојних дрога. Овај принцип укључује примарну превенцију, мјере секундарне превенције, смањење штетних здравствених и социјалних посљедица у вези са злоупотребом опојних дрога, психосоцијални третман и лијечење, рехабилитацију те друштвену реинтеграцију зависника, као и унапређење надзора над понудом опојних дрога с циљем смањивања њезине доступности.

V ОПШТИ ЦИЉЕВИ

На основу процјене ситуације злоупотребе опојних дрога у Републици Српској, главни циљеви Стратегије су:

1. **Смањење потражње** дрога које се постиже путем мјера превенције зависности, кроз очување и унапређење здравља становништва, спречавање и смањење злоупотребе опојних дрога, раног откривања конзумента дрога и интервенције, смањења штете, лијечења, рехабилитације и друштвене реинтеграције зависника.
2. **Смањење понуде** дрога које се постиже путем мјера обезбјеђења вишег нивоа сигурности за јавност предузимајући акције против производње опојних дрога, прекограничне трговине, усмјеравањем активности на организоване наркокриминал употребом постојећих инструмената и законских оквира, с нагласком на превентивне акције против криминала који је у вези са опојним дрогама.

VI КЉУЧНА ПОЉА ДЈЕЛОВАЊА

6.1. Смањење потражње опојних дрога

- прије свега међу младима, кроз превенцију, третман, рехабилитацију и смањење нежељених посљедица узимања дрога
- превенција зависности на радном мјесту
- лијечење и психо-социјални третман укључивши мјере третмана зависника у оквиру казненог система
- смањење штета
- ресоцијализацију и друштвену реинтеграцију зависника
- дјеловање цивилног друштва

Провођењем програма смањења потражње жели се постићи мјерљиво смањење употребе дрога, зависности и везаних здравствених и социјалних ризика развијањем и унапређењем учинковитог и интегрисаног свеобухватног, научно утемељеног система смањења потражње дрога. Наведено се постиже путем мјера превенције зависности, раног откривања конзумента дрога и интервенције, смањења штете, лијечења, рехабилитације и друштвене реинтеграције зависника. Васпитно-образовни систем треба уредити на начин како би искористио своје могућности позитивног утицаја и помоћи дјечи у задовољавању њихових важних животних потреба у процесу одрастања, као и подршци самопоштовања и самопоуздања. Ради омогућавања што успјешнијег провођења мјера превенције и лијечења, потребно је осигурати провођење постојећих законских прописа као и израду, провођење и одрживост квалитетних програма превенције и ране интервенције.

Будући да је породица први васпитни и заштитни фактор у развоју младе особе, нужно је посебну пажњу усмјерити на изградњу и јачање квалитетних и потицајних односа међу њеним члановима, што укључује и побољшање родитељских знања и вјештина. Неопходно је развити програме усмјерене на развој социјалних вјештина, чији је задатак, осим превенције, створити и претпоставке за рану интервенцију у

случају појаве зависничког понашања или експериментисања с дрогама, те омогућити превентивне програме за дјецу и младе те њихове породице.

Мјере смањења потражње морају обухватити и здравствене и друштвене проблеме узроковане дрогама и поли-употребу повезану с узимањем алкохола, лијекова и пушењем цигарета.

Будући да злоупотреба опојних дрога утиче на здравствене способности запосленика, потребно је развити превентивне програме злоупотребе дрога на радном мјесту, посебно на радним мјестима с повећаним ризиком злоупотребе дрога.

Лијечење зависника проводи се организовано унутар здравственог система, а поједине мјере лијечења и рехабилитације могу се проводити и изван здравственог система. Опијатски агонисти (метадон, бупренорфин), без обзира о којем облику лијека се ради, имају важну улогу у савременом приступу лијечења опијатске зависности, али у доктрини лијечења зависности сам опијатски агонист није довољан да би се значајније промијенило измјењено понашање зависника већ се примјењују са другим облицима психосоцијалног третмана.

За зависнике које је могуће мотивисати за потпуно одвикавање, једна од могућности је дуготрајан боравак (до двије године) у терапијским заједницама, као и пружање услуга за дјецу зависну о алкохолу, дрогама или другим средствима уз оснивање домова или Терапијских заједница за дјецу уз осигурање услуга у трајању најдужем до годину дана.

Терапијске заједнице се могу организовати у систему социјалне заштите и правосуђа, а могу дјеловати и као аутономне.

За провођење лијечења зависника о дрогама у затворском систему потребно је осигурати лијечења зависности по истим принципима и условима као у јавном систему здравства. Како би се наведено могло остварити потребно је унаприједити сарадњу између система изваболничког лијечења зависности и самих служби унутар затворског система те умрежити затворски систем с институцијама и организацијама које брину о зависницима те проводе лијечење и психо-социјални третман. Осим оснивања посебних одјељења социо-терапијског типа у оквиру казнено поправних завода, потребно је размотрити и могућност упућивања већег броја условно отпуштених затвореника у терапијске заједнице и друге облике лијечења и збрињавања. Потребно је омогућити наставак третмана започетог на слободи, али и побољшати постпенални прихват кроз бољу сарадњу правосудног и здравственог система и организација цивилног друштва.

Програми смањења штета су специфични програми намијењени активним ињекционим корисницима дрога и саставни су дио јавно-здравствених активности чији је задатак покушати приближити угрожену популацију зависника терапијским програмима и на тај начин смањити настанак штетних здравствених и социјалних посљедица насталих због употребе дрога.

Програми смањења штета обухваћају различите активности попут информисања конзументата дрога о опасностима употребе дрога, сигурнијих начина употребе дрога, савјетовања, програма замјене шприца и игала, дијељења презерватива, теренског рада, програма одржавања на супституцијској терапији и дневних центара. Веома је

важан интегративни приступ у пружању услуга зависницима по принципу да све услуге буду на једном мјесту.

Поступак лијечења и одвикавања од зависности о дрогама је дуготрајни процес који за циљ треба имати свеобухватно приступ ове проблематике с медицинског, психолошког и социјалног аспекта, како у самом планирању и изради програма лијечења тако и у директном третману зависника о дрогама. Као што је познато, зависници се врло често након завршеног лијечења не могу успјешно уклопити у друштвену средину због низа разлога, а један од њих је јавно мишљење о проблему зависности о дрогама, које цијелу зависничку популацију маргинализира и стигматизира.

Свакако да успјешности програма сузбијања злоупотребе дрога и лијечења зависника о дрогама придонеси и квалитетно развијање и провођење програма социјалне интеграције зависника у заједници.

У провођењу **програма ресоцијализације** врло је важно укључивање локалне заједнице. Успјешни програми и пројекти у подручју ресоцијализације требају значајно допринијети дестигматизацији лијечених зависника, смањењу рецидивизма након завршеног лијечења у терапијским заједницама те већој сензибилизацији цјелокупне, али и стручне јавности за рад на проблему социјалне реинтеграције лијечених зависника.

Пажњу такође треба усмјерити на очување и квалитетно развијање сарадње институција и **организација цивилног друштва** на провођењу програма смањења потражње и смањења понуде дрога, редовно финансирање невладиних организација и омогућавање већег прилива средстава из донаторских извора, те учествовање представника невладиних организација у координационим тијелима на националном и локалном нивоу.

Мјере у подручју смањења потражње дрога морају бити стално праћене и вредноване те усклађиване према трендовима злоупотребе дроге и зависности у друштву, као и доказима из истраживања у погледу успјешности интервенција која се тичу начина дјеловања и одговора друштва према тим изазовима.

Стога је главни циљ мјера смањења потражње остварити адекватну заштиту живота и здравља дјете, младих, породице и појединца, а с тим у вези и задржати стање раширености злоупотребе дрога у оквирима друштвеног прихватљивог ризика како се не би нарушиле темељне вриједности друштва.

6.2. Смањење понуде опојних дрога

6.2.1. Смањење понуде дрога путем активности полиције те сарадње овлашћених ентитетских и заједничких органа на нивоу БиХ

Смањење понуде опојних дрога подразумијева ефикасне и адекватне мјере у циљу смањења производње, трговине и дистрибуције опојних дрога и прекурсора, спречавање организованог криминала и „прања новца“ стеченог у трговини опојним дрогама. Оно је важан дио напора које предузима друштво како би покушало ријешити, односно задржати у друштвено прихватљивим оквирима проблем злоупотребе опојних дрога. Проблематика понуде у Републици Српској није изолирана, те зависи и од стања на европском односно свјетском илегалном тржишту опојних дрога. Осим наведеног, криминалитет везан за злоупотребу дрога све се мање

може посматрати у националним оквирима поједине земље, те се сузбијањем криминалитета не треба бавити изолирано без узимања у обзир и низа других криминалних активности попут кријумчарења оружја, људи, тероризма и прања новца.

На подручју смањења понуде, односно доступности опојних дрога, проводи се читав низ активности разних друштвених субјеката. Да би се успјешно проводиле мјере смањења понуде те ефикасно сузбијало кријумчарење опојних дрога од организованих криминалних група, потребна је максимална ангажованост, међусобна координација и сарадња свих мјеродавних институција друштва, посебно ентитетских и заједничких органа на нивоу БиХ: Министарства унутрашњих послова, Министарства финансија, Управе за индиректно опорезивање, Министарства правде и других. У том правцу потребно је потицати сарадњу полицијских, царинских и судских тијела као и учествовање у заједничким пројектима у облику заједничких истрага, истражних тимова, успостављања мреже размјене информација у свим подручјима, тренинзи, семинари и сл.

Као област којој се у свијету придаје посебан значај је и употреба синтетичких дрога која на подручју Републике Српске преставља нову појаву, а иста се у великој мјери повезује с начинима на који млади проводе своје слободно вријеме. Како би се млади заштитили од употребе синтетичких дрога потребно је поштовати позитивна међународна искуства у информисању и превентивном раду с дјецом и младима. На овом плану веома је значајна и међународна сарадња са Европским центром за мониторинг дрога и зависности о дрогама (EMCDDA) који је у циљу откривања нових врста опојних дрога које се појављују на европској сцени успоставио тзв. „Систем раног упозорења“ путем којег се државе чланице алармирају о појави нових супстанци и потенцијално штетних нових трендова у области употребе психоактивних супстанци.

Учешће у постојећем систему Европске Уније за рано упозоравање и откривање нових синтетичких дрога неопходно је такође и због дјелотворности спровођења казнене политике. Ово учешће повлачи и повећање оперативне способности овлашћених тијела за откривање и спречавање незаконите производње и промета синтетичких дрога. Стална истраживања о ризицима и начинима употребе синтетичких дрога могу значајно допринјети превентивном раду међу циљном популацијом.

Интервенције у подручју смањења понуде дрога су континуирано и ефикасно подузимање свих законских мјера и радњи усмјерених на сузбијање производње и трговине дрогама и прекурсорима, те побољшање успјешности поступака и метода усмјерених на сузбијању производње, кријумчарења, трговине и злоупотребе дрога те спречавање прања новца, а у сврху сузбијања раста проблематике дрога и смањења криминалних активности на илегалном тржишту дрога.

Наведено се постиже:

- кроз добру имплементацију закона;
- сузбијањем илегалне производње и промета дрога и прекурсора;
- казненом политиком у подручју дрога;
- унапређењем координације активности на сузбијању злоупотребе опојних дрога;
- унапређењем активности на пољу међуентитетске, регионалне и међународне сарадње у борби против злоупотребе опојних дрога;

6.2.2. Приоритетни циљеви и подручја дјеловања

Да би се циљеви усмјерени на смањење понуде дрога спроводили подржаће се неопходне активности у области полицијског система. Потребно је у оквиру већ постојећих механизма за спровођење Стратегије ојачати административне, техничке и оперативне капацитете Одјељења/Тима за спровођење стратегије у циљу подизања активности на један више ниво а све у циљу сузбијања понуде опојних дрога. Подручје дјеловања треба бити усмјерено на:

- подизање нивоа стручног знања професионалаца (полиција, царина, судови, тужилаштва) у области злоупотреба опојних дрога;
- унапређење правне регулативе у овој области и њено усклађивање са међународним законима и конвенцијама;
- јачање сарадње институција у спровођењу закона и истрага криминалних радњи у вези са опојним дрогама;
- јачање контроле и кажњавање илегалне производње опојних дрога и прекурсора дрога;
- јачање контроле и кажњавање организованог криминала и „ прања новца“ стеченог илегалном трговином опојним дрогама.

Полицијски орган у истрагама заједно са другим органима у складу са законом је обавезан предузимати сљедеће мјере и активности:

- јачање капацитета истражних служби за борбу против злоупотребе дрога и ширења илегалног тржишта дрога

а) Едукација кадра укљученог у спровођење закона

- Организацију основних и напредних курсева за униформисану полицију на тему познавања илегалног тржишта и начина злоупотребе дрога;
- Активну сарадњу са полицијама земаља из окружења, сарадњу са Интреполом и Европолом, укључујући и размјену података из судских досијеа, у истрагама ове врсте кривичних дјела;
- Укључивање полицијских кадрова у међународне пројекте борбе против злоупотребе дрога;
- Организацију образовних и студијских путовања у развијене земље ради размјене искустава и упознавања достигнућа, ефикасније борбе против злоупотребе наркотика;
- Континуирано провођење појачаних мјера унутрашње дисциплине у циљу спречавања случајева, појаве врбовања полицијских службеника у криминалне мреже трговине дрога;
- Иновација образовних програма за едукацију кадра који се припрема и укључује у спровођење закона, у смислу савремене методике о техникама рада расвјетљавања кривичних дјела злоупотребе опојних дрога.

6.3. Унапређење координације активности на сузбијању злоупотребе опојних дрога

Мултидисциплинарни и интегративни приступ захтијева координацију свих институција и организација укључених у сузбијање злоупотребе опојних дрога, као и свих нивоа власти, с посебним нагласком на улогу локалне управе у провођењу и имплементацији активности сузбијања злоупотребе опојних дрога. У том смислу потребно је успоставити механизам одговорности за непровођење одређених мјера из Стратегије и Акционог плана од стране појединих носилаца.

Стога је веома значајна улога Тима за спровођење стратегије да кроз постојеће механизме координације обавља континуирану координацију како би се осигурало да мјере предузете ради сузбијања злоупотребе опојних дрога буду усклађене како међу тијелима државне управе тако између осталих институција и организација, у циљу побољшања сарадње, комуникације, те успостављања интерсекторске сарадње.

6.4. Унапређење активности на пољу међуентитетске, регионалне и , међународне сарадње у борби против злоупотреба опојних дрога

Унапређење активности на пољу сарадње подразумијева успостављање комуникације, размјену информација, података и искуства између одговарајућих тијела задужених за борбу против злоупотребе опојних дрога у циљу оснаживања како билатералне тако и сарадње са међународним организацијама и другим факторима као што су УН Уред за дроге и криминал (United Nations Office on Drugs and Crime-UNODC), Комисија за опојне дроге (Commission on Narcotic Drugs-CND), Међународни одбор за контролу наркотика (International Narcotics Control Board – INCB), Свјетска здравствена организација, Свјетска царинска организација, Помпидоу група Вијећа Европе, Интерпол, SECI Центар, агенције ЕУ (Europol, Eurojust, EMCDDA). Укључивањем у међународне активности на подручју сузбијања злоупотребе опојних дрога и посљедица њиховог узимања, Република Српска настоји активно учествовати у рјешавању проблематике повезане са употребом и злоупотребом дрога, у креирању политике и стручних приступа усвајањем примјера добре праксе других држава.

6.5. Праћење, информациони систем, евалуација и истраживање у области злоупотребе опојних дрога

Систем праћења, информисања, истраживања и оцјењивања на подручју опојних дрога континуирани је процес који подразумијева унапређење система информисања и прикупљања података, размјену информација између различитих носилаца, дефинисање евалуацијских оквира и стандарда и провођење истраживања, као и успостављање стабилне финансијске основе за њихово провођење. У складу са стандардима Европске Уније, структура прикупљања података се темељи на пет кључних епидемиолошких показатеља EMCDDA-а (истраживања дрога у општој популацији, проблематична употреба дрога, смрти повезане са употребом дрога, захтјеви за лијечењем) којима се осигурава поређење националних података на нивоу Европске Уније те пакету осталих показатеља који се углавном односе на праћење криминалитета и казнене политике и мјере спрјечавања / рјешавања / ублажавања посљедица злоупотребе дрога (криминалитет дрога, доступност дрога, тржишта дрога,

смањење понуде дрога, смањење штете настале употребом дрога, здравствене и социјалне мјере, анализе отпадних вода итд.)

Посебна пажња се такође даје праћењу провођења политика и стратешких докумената, квалитете и ефикасности различитих програма и пројеката на подручју смањења потражње дрога те јавних трошкова система сузбијања проблематике дрога на националном и локалном нивоу.

За Регистар особа лијечених због злоупотребе опојних дрога подаци из здравствених установа и терапијских заједница ће се прикупљати у Институту за јавно здравство Републике Српске. Као службени образац уведен је модифицирани помпидоу упитник (који је промовисала Помпидоу група Вијећа Европе). Сврха информационог система је осигурати квалитетне и објективне информације као подлогу за креирање националне политике на подручју проблематике дрога те доношење стратешких одлука.

Као предуслов за сагледавање стања злоупотребе опојних дрога на националном нивоу је успостављање јединственог информационог система, те развијање стандардизованих начина прикупљања и кориштења података.

Евалуација програма представља једну од најважнијих активности којима се провјерава провођење програма. Неопходно је при усаглашавању и доношењу програма превенције, како у владином тако и невладином сектору, уградити и проводити евалуацију сваког програма (процјену исхода и уколико се ради о дугорочним програмима). Стручњаци за евалуацију могу бити унутрашњи или вањски у односу на врсту програма и финансијска средства, али је препорука да већину програма евалуирају вањски стручњаци. У ту је сврху потребно дефинисати евалуацијске оквире који морају испуњавати оквирне стандарде као што су: квалитет, уједначеност, транспарентност и непристрасност.

За реално сагледавање потреба друштва и локалне заједнице у подручју дрога неопходно је координисано провођење истраживања. Према показатељима које користи EMCDDA, значајно је проводити међународна стандардизована истраживања, истраживања у општој популацији методом интервјуа те истраживања у популацијама под повећаним ризиком, која користе методе брзе процјене и квалитативне методе. Планирање истраживања на националном нивоу треба проводити у четворогодишњем периоду, а на локалном нивоу двогодишње. Резултати истраживања ће користити за развој мјера смањења потражње и смањења понуде дрога.

VII УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ УЧЕСНИКА У ПРОЦЕСУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И КООРДИНАЦИЈА АКТИВНОСТИ

7.1. Влада Републике Српске

Влада Републике Српске ће предложити Народној скупштини Републике Српске документ „Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога“ за период 2013-2018.године. По усвајању Стратегије, Комисија за сузбијање злоупотребе опојних дрога Републике Српске, ће приступити изради „ Акционог плана за реализацију Стратегије“. У саставу Министарства унутрашњих послова успостављен је Тим за спровођење Стратегије, чији ће задатак бити да обавља стручне,

административне, управне и друге послове у вези са радом Комисије. Влада ће такође учествовати у обезбјеђењу потребних кадровских, материјалних и финансијска предуслова за реализацију Стратегије.

7.2. Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске

Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске ће израдити свој Програм за сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској, кроз који ће се фокусирати на смањење потражње опојних дрога кроз превенцију, прије свега међу младима, кроз третман-лијечење зависника, рехабилитацију и ресоцијализацију зависника и смањење нежељених посљедица узимања опојних дрога. Министарство ће кроз свој Програм разрадити начине и могућности сарадње са васпитно-образовним установама, породицом, вјерским заједницама, правосудним институцијама, полицијом, царином и невладиним организацијама.

7.3. Министарство просвјете и културе Републике Српске

Министарство просвјете и културе Републике Српске и Републички педагошки завод континуирано раде на осавременавању наставних планова и програма, те се посебна пажња посвећује наставним садржајима који се односе на упознавање и упозоравање ученика те превенцију злоупотребе опојних дрога. У 2010. и 2012. години измијењени су наставни планови и програми за биологију у шестом и седмом разреду основне школе.

У наредном периоду Министарство ће радити на анализама наставних планова и програма, а школе ће кроз редовне наставне садржаје и ваннаставне активности код дјецe развијати здраве стилове живота и социјалне вјештине које ће помоћи превазилажењу свих ризика одрастања укључујући и употребу средстава зависности. Школе ће континуирано сарађивати и унапређивати сарадњу са институцијама здравствене и социјалне заштите, полицијом и правосудним институцијама и невладиним организацијама, а посебна пажња посветиће се унапређењу сарадње породице и школе при образовању и васпитању ученика.

7.4. Министарство унутрашњих послова Републике Српске

Министарство унутрашњих послова Републике Српске ће израдити свој Програм за сузбијања злоупотребе дрога у Републици Српској, кроз који ће континуирано радити на смањењу понуде опојних дрога, примјењујући адекватне одредбе закона који регулишу ову област, интензивирајући акције полиције и сарадњу са тужилаштвима, царином и судовима. Кроз свој Програм Министарство ће довести до побољшања дјелотворности и ефикасности полиције и њених органа у примјена закона и акција које су усмјерене против производње, трговине опојних дрога, промета прекурсора и синтетичких дрога које се увозе у Републику Српску - БиХ, „прања новца“ који је стечен у трговини опојним дрогама. Постићи контролу и ефикасно откривати учеснике у организованом криминалу, коришћењем постојећих инструмената и оквира, успостављањем међуентитетске, регионалне и међународне сарадње и тражењем начина за интензивирање превентивних акција против нарко-криминала. Министарство ће кроз свој Програм разрадити начине и могућности сарадње са

службама социјалне и здравствене заштите, васпитно-образовним установама, породицом, вјерским заједницама, правосудним институцијама, царином и невладиним организацијама.

7.5. Министарство породице, омладине и спорта Републике Српске

Министарство породице, омладине и спорта ће у склопу својих редовних програмских активности приликом спортских или омладинских манифестација од општинског, преко регионалног и републичког значаја да води активности у вези сузбијања злоупотребе опојних дрога међу младима.“ Министарство ће сарађивати са службама социјалне и здравствене заштите, васпитно-образовним установама, правосудним институцијама, полицијом и невладиним организацијама у сузбијању злоупотребе дрога.

7.6. Министарство правде Републике Српске

Министарство правде Републике Српске ће израдити свој Програм за сузбијање злоупотребе дрога у Републици Српској, кроз који ће континуирано радити на смањењу понуде опојних дрога, примјењујући адекватне одредбе закона који регулишу ову област, али такође и рад на превенцији злоупотребе опојних дрога међу младима, односно спречавању да повремено конзумирање дрога прерасте у зависност.

Стога у провођењу закона и упуштава у оквиру правосудног система и полиције, те код усклађивања законодавства, треба уважавати потребе ране интервенције, могућност примјене алтернативних санкција, пробације и упућивања зависника у третман, систем социјалне бриге или друге помоћи, као ефикасне мјере са аспекта ране интервенције, лијечења зависника и превенције рецидива.

Министарство ће кроз свој Програм разрадити начине и могућности сарадње са службама социјалне и здравствене заштите, васпитно-образовним установама, породицом, судовима, полицијом, царином и невладиним организацијама.

7.7. Тужилаштва Републике Српске

Тужилаштва Републике Српске ће континуирано радити на смањењу понуде опојних дрога кроз децидну примјену Закона, радити на усклађивању законодавства са европским законодавством, развијати сарадњу пре свега са органима полиције, царина и судова.

7.8. Невладин сектор

Изградњом и јачањем невладиних организација које у свом програму рада пажњу посвећују смањењу злоупотреба опојних дрога, постићи ће се значајан допринос у области примарне превенције, пружања помоћи зависницима и њиховим породицама као и превенцији ризичног понашања и заразних болести у популацији зависника. Невладин сектор је сачињен од појединаца као и од различитих савеза и удружења невладиних организација чиме се омогућава усклађивање њихових активности и повезивање са државним и међународним организацијама. Невладине организације

ће приликом дефинисања пројеката и активности узимати у обзир примјере добре праксе и активности невладиних организација у земљама у окружењу. Под овим се подразумијева дефинисање програма смањења штете који су уврштени у Националне стратегије неких држава и који су подршка зависницима који не одговарају на примјењене класичне рестриктивне методе. Суштински задатак ових програма је покушати приближити тешко угрожену популацију зависника терапијским програмима и на тај начин смањити штету по њихово здравље, те смањити њихове криминалне активности.

Други стратешки правац у организовању активности невладиних организација биће оснивање удружења родитеља и породица зависника. Оваква удружења имају велику улогу у пружању подршке зависницима у поступку ресоцијализације након завршених третмана као и развијању сарадње између цивилног друштва и државних институција. Кривична дјела која често изврше зависници о опојним дрогама санкционишу се затворским казнама те зависници заврше у казним установама и затворима. Таквој групи затвореника потребно је у затворима омогућити третман, савјетовање и програме смањења штете. Реализација Стратегије захтјева уравнотежен, мултидисциплинаран и интегративни приступ, координацију свих тијела укључених у борби против зависности, свих нивоа државне и локалне власти, невладиних организација, вјерских заједница и различитих грађанских иницијатива у тој области.

VIII ОРГАНИЗАЦИЈА И ДЈЕЛОКРУГ РАДА ВЛАДИНИХ ТИЈЕЛА

8.1. Комисија за сузбијање злоупотребе опојних дрога Републике Српске је састављена од представника институција: Министарства унутрашњих послова (има координирајућу улогу у Комисији); Министарства здравља и социјалне заштите; Министарства просвјете и културе; Министарства за породицу, омладину и спорт; Министарства финансија; Министарства правде; Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде; Министарства управе и локалне самоуправе; Тужилаштва Републике Српске; Републичке Управе за инспекцијске послове; Одбора за здравство, рад и социјалну политику Народне скупштине Републике Српске, Одбора за питање дјецe, младих и спорта Народне скупштине Републике Српске и невладиних организација.

Задаци Комисије су :

- израда „Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Републици Српској за период 2013-2018.“ ;
- израда «Акционог плана за реализацију Стратегије ;
- покретање истраживања и праћење стања у Републици Српској у погледу злоупотреба опојних дрога;
- разматрање мјера, активности и постигнутих резултата у реализацији Програма за сузбијање злоупотреба опојних дрога које припремају и проводе јавне институције и невладине организације ;
- координација активности и успостављање сарадње са надлежним институцијама Босне и Херцеговине и међународним организацијама на пољу превенције злоупотребе опојних дрога;
- врши мониторинг и евалуацију реализације циљева Стратегије и предлаже нове акције и мјере.

8.2. Одјељење/Тим за спровођење Стратегије је формирано унутар Министарства унутрашњих послова Републике Српске ради оперативне, стручне и техничке подршке Комисији за сузбијање злоупотребе опојних дрога у праћењу спровођења Стратегије, а посебно му је важна улога у успостављању и јачању модела координације између институција Владе Републике Српске, сарадња са јединицама локалне самоуправе, невладиним организацијама, надлежним институцијама Босне и Херцеговине и међународним организацијама које раде на пољу превенције и сузбијања злоупотребе опојних дрога.

Задаци Тима су:

- обавља стручне, административне и управне послове у вези са радом Комисије
- ради на изради, унапређивању, усклађивању и спровођењу Акционог плана за реализацију Стратегије надзора над опојним дрогама и сузбијању злоупотребе опојних дрога и помоћи зависницима о опојним дрогама као основе за дјеловање надлежних министарстава и других субјеката укључених у борбу против злоупотребе опојних дрога.

- успоставља систем прикупљања и обраде података о стању и раширености појаве злоупотребе дрога у Републици Српској.

- прикупља и обрађује податке о активностима и реализацији програмских активности из Акционог плана за реализацију Стратегије и Програма субјеката укључених у борбу против злоупотребе дрога.

- анализира законску регулативу контроле и употребе дрога у законом дозвољене сврхе и предлаже Комисији мјере и рјешења у вези друштвених проблема и нарушавања здравља који долазе услед злоупотребе опојних дрога да би се ограничила њихова употреба у законом дозвољене сврхе.

- пружа подршке општинама у развоју локалних Програма борбе против злоупотребе опојних дрога и њихове реализације.

- заједно са невладиним сектором проводи активности развијања свијести и осјетљивости јавности за проблем злоупотребе опојних дрога.

- учествује у процесу средњорочног буџетског планирања средстава и планирања годишњих буџета за имплементацију Стратегије, те сарађује са осталим институцијама Владе у планирању њихових Програма и потребних буџетских средстава.

- обавља остале послове у вези са сузбијањем злоупотребе дрога које јој повјери Комисија и Влада.

Одјељење/Тим је формиран у оквиру Министарства унутрашњих послова и његов руководилац је одговоран за свој рад директору Полиције. Одјељење/Тим броји два (2) полицијска службеника са искуством у областима на које је усмјерена Стратегија.

Два полицијска службеника обављају послове координације и усавршавања за сљедеће области дјеловања:

- У области просвјете, културе, бриге о породици, омладини и спорту;
- У области бриге о здрављу и социјалној заштити и дјелатностима невладиног сектора;
- У области правосудних и полицијских послова.

У реализацију циљева дефинисаних Стратегијом осим владиних институција укључене су и: невладине организације; приватни сектор; представници вјерских заједница; струковна удружења; међународне организације; друга удружења и организације

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

За провођење Стратегије потребно је осигурати финансијска средства која ће омогућити квалитетну имплементацију стратегије у складу са дјелокругом рада и обавезама појединих носилаца укључених у провођење Стратегије. Средства за провођење Стратегије осигураће Влада Републике Српске достављањем финансиских средстава на поједине ставке појединих ресорних министарстава.

Стога је важно указати на потребу да носиоци активности који немају унутар својих финансијских планова посебно предвиђена средства за провођење Стратегије, уз стручну подршку Министарства финансија предузму активности усмјерене на њихово осигурање.

Такође је потребно обезбиједити финансијску подршку из буџета градова и општина. Као додатне финансијске изворе користити средства од игара на срећу, средства међународних организација - Уједињени народи (UNODC), Европска унија, Вијеће Европе, као и средства добијена на основу одузимања незаконито стечене имовине.

X АКЦИОНИ ПЛАН

Акционим планом за реализацију Стратегије се детаљније описују поједини циљеви и начини остваривања постављених циљева, као и конкретни задаци појединих носилаца активности на основу смјерница Стратегије. Акциони план мора бити везан уз садржајну и терминску структуру те циљеве и приоритете Стратегије.

Акциони план сузбијања злоупотребе дрога доноси се за трогодишњи период.

Задужује се Комисије за сузбијање злоупотребе опојних дрога Републике Српске, да у року од 30 дана од дана усвајања Стратегије донесе Акциони план којим ће се прецизније дефинисати поједини циљеви, начини њиховог остваривања, рокови извршења и процјена потребних финансијских средстава за провођење одређених мјера.

XI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога након усвајања у Народној Скупштини Републике Српске објавиће се у Службеном гласнику. Доношењем ове Стратегије престаје се примјењивати Стратегија надзора над опојним дрогама и сузбијања злоупотребе опојних дрога за период 2008-2012. годину у Републици Српској коју је усвојила Народна Скупштина Републике Српске 27. фебруара 2008. године.

Одјељење/Тим за спровођење Стратегије координише, прати, анализира и евалуира провођење Стратегије за раздобље од 01. јануара 2013 до 01. јануара 2018. године те усклађује и предлаже Комисији и овлашћеним ентитетским тијелима нова рјешења за извршавање планираних мјера и активности.

Тим за спровођење Стратегије једном годишње израђује Извјештај о провођењу Стратегије и Акционог плана који Комисија за сузбијање злоупотребе опојних дрога подноси Народној скупштини односно Одбору Народне скупштине за питање дјецe, младих и спорта, Одбору Народне скупштине за образовање, науку, културу и информисање и Одбору Народне скупштине за здравство, рад и социалну политику, док Влади Републике Српске једном годишње подноси Информацију о проведеним активностима у реализацији стратегије и акционог плана као и раду Комисије на усвајање.